

Borbély-Pecze M.: Korai pályabizonytalanság – [Early career uncertainty]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.107-113>

- 107 -

KORAI PÁLYABIZONYTALANSÁG. A 2008-AS VÁLSÁG HOSSZÚ TÁVÚ
HATÁSAIO'REILLY, J. SZERK. (ÉS MTSAI.): IFJÚSÁGI MUNKAERŐ AZ
ÁTMENETBEN. EU FRAMEWORK 7-ES KUTATÁSI KERETPROJEKT
ÖSSZEFOGLALÓ KÖTET[EARLY CAREER UNCERTAINTY. THE LONG-TERM EFFECTS OF THE
2008 CRISIS][O'REILLY, J. ED (ET AL.): YOUTH LABOR IN TRANSITION:
INEQUALITIES, MOBILITY, AND POLICIES IN EUROPE¹]

BORBÉLY-PECZE MARIANN

<https://orcid.org/0009-0004-4434-1146>

Wesley János Lelkészképző Főiskola

peczemariann@wjlf.hu

Abstract. The labour market entry of young people is becoming an increasingly complex and bitterly protracted worldwide. Until the 1970s, in the Soviet countries of interest, including Hungary, the possibility of immediate employment, typical of the late 1980s, was a thing of the past. Fixed-term forms of employment with low social security are typical. The sociological literature is full of concepts such as the NEET rate, the description of the STW precariousness of the school-to-work transition. Youth Labour in Transition explores how young people adjust to the world of work, what factors influence their job search strategies and how losing a job or returning to the parental home affects their life path. The article looks at what needs to be done in the context of the results of the EU7 research project.

Keywords. labour market entry, youth, transitions, EU7, NEET, STW

Bevezetés

A 2000-es évek vége óta, nem függetlenül a 2008-as nagy gazdasági válságtól, kulcstéma lett a fiatalok életkezdése, ennek részeként munkaerőpiaci integrációja. Az Oxford Kiadó gondozásában a Marylandi Egyetem Közpolitikai Intézetének szerkesztésében 2019-ben megjelent szerkesztett kötet is ezt a témát vette górcső alá. A kötet 19 ország és 25 kutatási partnereinek közös munkája, amely az EU 7-es kutatási program keretében készült el. A kutatócsoportban az MTA (volt) kutatóhálózatából a Szociológiai Intézet, jelenleg HU-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont, részéről Hajdú Gábor² és Medgyesi Márton³ vettek részt

Opuscula Theologica et Scientifica 2026 4(1): 107-113.

A Wesley János Lelkészképző Főiskola Tudományos Közleményei

[Scientific Journal of John Wesley Theological College]

<https://opuscula.wjlf.hu> • ISSN 2939-8398 (Online)

Borbély-Pecze M.: Korai pályabizonytalanság - [Early career uncertainty]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.107-113>

- 108 -

A kötet fókusza

A fiatalok foglalkoztatásba és felnőttkorba való átlépése egyre hosszabbá és bizonytalanabbá válik. A nagy recesszió (2008-2009) tovább súlyosbította ezeket a nehézségeket. A második világháború utána arany évtizedeknek, az 1950-es évektől az olajválságok kitöréséig tartó stabil növekedésnek és alacsony ifjúsági munkanélküliségnek, vége szakadt.

A változatos európai tapasztalatok a fiatalokat nemük, etnikai hovatartozásuk és társadalmi-gazdasági státuszuk szerint eltérően érintik, még a sikeres országokban is. A Youth Labor in Transition című könyv a fiatalok munkába való beilleszkedését, a család által érintett átmeneteket és az önálló életre való elköltözést, valamint a munkakeresés céljából történő elvándorlás és a későbbi hazatérés döntéseit és következményeit vizsgálja. A szerzők meghatározzák a jövő néhány kulcsfontosságú kihívását a nem foglalkoztatott, oktatásban vagy képzésben részt nem vevő fiatalok (NEET), a túlképzés, az önfoglalkoztatás, az etnikai hovatartozás, a megrázó hatások, valamint a fiatalok értékei és attitűdjei és a szakszervezetekkel való azonosulásuk tekintetében.

Vissza 2008-hoz

Magyarországon különösen furcsa lehet az a szakmai megközelítés, amely a 2008-as nagy gazdasági válsághoz méri a változásokat, olyan sokat szerepel a 2010-es dátum a hazai közbeszédben. Ugyanakkor a valódi gazdasági krízis, a foglalkoztatási és GDP adatok beszakadása ehhez az időszakhoz kötődik.

Közvetlenül a nagy recesszió (2008-2009) után, az európai fiatalok munkanélkülisége az egekbe szökött, különösen azokban az országokban, amelyek a legnagyobb pénzügyi válsággal szembesültek. A fiatalokat különösen súlyosan érintette a válság Dél-Európában, Írországban és a balti országokban. A nagy recesszió (2008) a fejlett világban súlyosbította a pályakezdési bizonytalanságot, amely már korábban, a válság előtt is nyilvánvaló volt. A bizonytalan, rövid távú és rosszul fizetett munkahelyek az 1990-es évek elején kezdődött új munkajogi szabályozási tendenciák eredménye. Ilyen új törvénykezések a '0' órás szerződések, platformmunkák, a részmunkaidő, általában a dolgozók munkajogi védettségének aláásása. A munkaerőpiac rugalmasabbá tétele érdekében gyengítették a munkavédelmi jogszabályokat, lehetővé téve a vállalatok számára, hogy gyorsan reagáljanak a gazdasági változásokra. A szilárdabb, és a vállalati világban jobban beágyazott szakképzési rendszerekkel és integrált munkáltatói részvétellel rendelkező országok hagyományosan stabilabb átmenetet tudtak kialakítani az oktatásból a foglalkoztatásba való átmeneteket támogatására. A mai modern munkaerőpiacokon a fiatalok sérülékeny helyzete a szegregált oktatás eredménye. Az iskolai és társadalmi szegregáció a fiatal munkavállalók határozott idejű és bizonytalan munkakörökben való akaratlan koncentrációját eredményezte, vagy pedig vagy remény nélkül hagyta őket arra, hogy tisztességes (decent work) munkát találjanak.

Opuscula Theologica et Scientifica 2026 4(1): 107-113.

A Wesley János Lelkészképző Főiskola Tudományos Közleményei

[Scientific Journal of John Wesley Theological College]

<https://opuscula.wjlf.hu> • ISSN 2939-8398 (Online)

Borbély-Pecze M.: Korai pályabizonytalanság - [Early career uncertainty]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.107-113>

- 109 -

Mit old meg a demográfiai nyomás?

Azt várhatnánk, hogy a demográfiai változások kedvezően hatnak a fiatalok foglalkoztatási lehetőségeire, mivel az egy nyugdíjasra jutó munkavállalók száma az előrejelzések szerint jelentősen csökken az EU27-ben. Ugyanakkor az előre jelzett népesedési tendenciák egyenetlen eloszlást mutatnak a növekvő és a csökkenő népességszámok tekintetében az egyes EU-tagállamok között: Az EU-tagállamok fele az előrejelzések szerint növekvő, a másik fele pedig csökkenő tendenciát mutat 2014 és 2080 között. Tehát önmagában minden településen, régióban az előregedés nem oldja meg az ifjúsági munkanélküliség problémáját. Mindig is maradnak nagyvárosok és azok vonzáskörzetei, ahol a népesség, így a munkaerő is koncentrálódik.

Az ifjúsági munkanélküliségi probléma eredete

Az ifjúsági munkanélküliség „problémájának” meghatározására irányuló vizsgálatok alapján számos vitatott értelmezés született a probléma okairól és lehetséges megoldásairól. Ezek az értelmezések befolyásolják, hogy a politika miként alakítja ki a probléma kezelését, megoldását. Ezek az értelmezési keretek az alábbiak;

- egyes országok az ifjúsági munkanélküliség gyors növekedését az iskolától a munkába állásig (school-to-work STW) intézményeik „hiányos modelljének” okában látják
- vagy a szegmentált munkaerőpiacokban, ahol a fiatalok intézményesen marginalizálódnak,
- vagy a „jóléti függőség” kultúráját okolják, amely talán olyan fiatalokat hoz létre, akik nem rendelkeznek elegendő „bátorsággal” vagy a megfelelő készségekkel, mentális képességekkel, hogy munkát találjanak.

A szakirodalom két csoportra osztotta az ifjúsági munkanélküliség problémakörét. (O'Reilly, 2025)

Az egyik csoport

- A rosszul beilleszkedett pályakezdők (Poorly integrated new entrants, PINE) olyan fiatalok, akik bár képzettek, tartósan nehézségekbe ütköznek a stabil munkához jutás terén. Rövid távú, bizonytalan és rosszul fizetett állások sorában rekednek, amelyek gyakran nem felelnek meg a képzettségüknek. (Brzinsky-Fay, 2007)
- illetve a hátrahagyott fiatalok (youth left behind) olyan fiatalokból állnak, akiket az jellemez, hogy képtelenek, elbátortalanodtak vagy nem hajlandóak belépni a munkaerőpiacra. Akiknek többszörös hátrányokkal kell szembenézniük; és akiknek nagyobb valószínűséggel nincsenek képesítéseik, bevándorló/kisebbségi háttérrel rendelkeznek és/vagy hátrányos helyzetű/vidéki/elhagyatott területeken élnek. Ez utóbbi csoport leírására használatos a NEET ráta.

Az ifjúsági munkanélküliség ilyen módon történő kettéválasztása egyben a munkaerőpiaci szabályozási, tehát belső, és a munkaerőpiacon kívüli, tehát külső

Opuscula Theologica et Scientifica 2026 4(1): 107-113.

A Wesley János Lelkészképző Főiskola Tudományos Közleményei

[Scientific Journal of John Wesley Theological College]

<https://opuscula.wjlf.hu> • ISSN 2939-8398 (Online)

Borbély-Pecze M.: Korai pályabizonytalanság - [Early career uncertainty]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.107-113>

- 110 -

(szakképzési rendszer, gyermekvédelem állapota, stb.) tényezőket is kettéválasztja. Az egyik oka annak, hogy az etnikai és migráns fiatalok munkaerőpiaci beilleszkedése gyengébb, valamint - általánosabban - az alacsony jövedelmű családokból származó fiatalok körében az, hogy kisebb valószínűséggel vesznek részt további formális oktatásban, mint a többség. Ez a megfigyelés a hátrahagyott fiatalok megfogalmazás magyarázó erejét erősíti (p. 14).

A kötet nagy fejezetei az alábbiak szerint épülnek fel; az első részben a munkaerőpiaci belépés (STW) kérdéskörét járja körül, a második témakör a család szerepét méri fel a fiatalok munkaerőpiaci belépésének támogatásában avagy akadályozásában, a harmadik témakör európai körképet ad a 15-35 éves fiatalok helyzetéről, végül a negyedik nagy fejezet a fiatalok jövőképét vizsgálja, felsorolva a javasolt szakpolitikai reformokat.

Az ifjúsági munkanélküliség mögötti okok feltárása

Még akkor is, ha a különböző ágazatok relatív fontossága a terciér szektor foglalkoztatás növekedésével megváltozott, a fiatalok számára kínált munkalehetőségeket bizonyos ágazatok dominálják. Ezek a különbségek a nagy recesszió óta fennmaradtak és még inkább megszilárdultak. A fiatalok (16-24 évesek) történelmileg nagyobb valószínűséggel találtak munkát alacsony bérezésű, alacsony képzettséget igénylő munkakörökben, ahol kisebb a verseny az idősebb munkavállalókkal szemben.

Boeri és Jimeno (2015) azzal érvel, hogy az összeomlás a fiatalok munkaerőpiaci belépése kapcsán nemcsak a munkáltatók által végrehajtott munkaerő-felvétel befagyasztásának tudható be, hanem annak is, hogy a fiatalok által betöltött munkahelyek nagymértékben szűnnek meg az ideiglenes szerződések felbontása révén, válaszul az dekonjunktúrában hirtelen romló gazdasági helyzetre. A szakpolitika (gazdaság, adó-, foglalkoztatás) ösztönző struktúráinak ekkor kevés hatása van.

Iskola és munka átmenetek Európában

A Pohl és Walther (2007) által kidolgozott „átmeneti rendszerek” fogalma intézményi és politikai területeket foglal magában, beleértve az oktatási és képzési rendszerek szerkezetét, a foglalkoztatás szabályozását és a társadalombiztosítási rendszereket, valamint a fiatalok átmenetére vonatkozó politikák fókuszát (függetlenül attól, hogy az aktiválási modelljük a fiatalok „támogató” vagy „workfare”) (p.93).

A meglévő bizonyítékokkal összhangban a jól integrált szakképzési rendszerek, amelyekben a munkáltatók erőteljesen részt vesznek és egyértelmű pozitív munkaerőpiaci kapcsolatokat biztosítanak, valamint a támogató aktív munkaerőpiaci politikák fontos intézményi jellemzők, amelyek történelmileg elősegítették a szakképzésből és munkaerőpiacról való átmenet terén a tagállamok viszonylag jobb teljesítményét. Jó példa az univerzalista (Svédország) és foglalkoztatás-központú (Németország és Hollandia) klaszterek alkotása.

Opuscula Theologica et Scientifica 2026 4(1): 107-113.

A Wesley János Lelkészképző Főiskola Tudományos Közleményei

[Scientific Journal of John Wesley Theological College]

<https://opuscula.wjlf.hu> • ISSN 2939-8398 (Online)

Borbély-Pecze M.: Korai pályabizonytalanság - [Early career uncertainty]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.107-113>

- 111 -

Ugyanakkor a koordinációra szolgáló, már meglévő intézményi infrastruktúra hiánya számos országban veszélyezteti a munkaügyi szolgálatok kapacitás-javítására és a hatékony partnerségek kialakítására irányuló kísérletek sikerét. A különböző állami és nem állami ügynökségek közötti együttműködésre elemi szükség lenne a nehezen elérhető NEET-fiatalok bevonása érdekében.

Elavult szakpolitikák?

A munkaerőpiaci rugalmasság (flexibility) hangsúlyozása egy optimista szakpolitikai megközelítés volt a 2008-as válság előtt, ugyanakkor irreálisnak tűnt a válság alatt és a megszorítások időszakában. A korábbi Európai Foglalkoztatási Stratégia szintén nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy növelje az emberek számát a piacon, a foglalkoztatás növelése volt a fő szempont, a munkahelyek minőségére pedig csak korlátozottan (majd inkább csak szinte láthatatlanul) összpontosított.

Ugyanakkor a nemzeti és uniós foglalkoztatáspolitikák exogén problémákkal küzdenek. A nemzeti foglalkoztatáspolitikai döntéshozókra nehezedő külső nyomás növekedett minden tagállam esetében, és nagyon intenzív volt a pénzügyi támogatásban részesülő tagállamok esetében, akik az államadósság-válság legrosszabbját (pl. Görögország) élték meg.

Összegezve tehát 2008-2019 között az alábbiak jellemezték az EU és a tagállamok foglalkoztatáspolitikáit;

1. A foglalkoztatáspolitikai erőteljesen a kínálati oldali intézkedésekre összpontosított, amelyek az egyének felelősségét hangsúlyozzák, hogy felvértezzék magukat, a foglalkoztatás minőségét kevésbé figyelembe véve.

2. A munkaerőpiaci politika kialakítását nagyrészt a külső, a munkaerőpiaci megszorítások, a költségvetési konszolidáció és a monetáris stabilitás nyomására helyezték, ahelyett, hogy a koherencia és a fenntartható, egészséges munkaerőpiac került volna a központba.

3. A rugalmas biztonság elveinek csak részleges végrehajtása valósult meg. Nagy hangsúlyt fektettek a munkajogi szabályozás csökkentésére, a fiatalokra gyakorolt következmények szélesebb körű mérlegelése nélkül.

4. A munkaerőpiaci teljesítmény mennyiségi méréseire való összpontosítás azt jelentette, hogy a szubjektív eredmények és a minőség mérése a politikai döntéshozók számára egyfajta vakfolt, pedig ezek az eredmények döntő fontosságúak a fiatalok számára.

A munkaerőpiaci rugalmassága és a munkajövedelem biztonsága

A fiatalok nem csak nagyobb valószínűséggel rendelkeznek határozott idejű szerződéssel, korlátozott munkahelyi biztonsággal, és tapasztalják meg a munkanélküliséget, amely hosszú távon súlyos következményekkel járhat, hanem a felnőttekhez képest kisebb valószínűséggel férnek hozzá a munkanélküli-ellátáshoz is. A korlátozott munkanélküli-ellátási fedezet a hiányzó vagy rövidebb távú munkaerőpiaci

Opuscula Theologica et Scientifica 2026 4(1): 107-113.

A Wesley János Lelkészképző Főiskola Tudományos Közleményei

[Scientific Journal of John Wesley Theological College]

<https://opuscula.wjlf.hu> • ISSN 2939-8398 (Online)

Borbély-Pecze M.: Korai pályabizonytalanság – [Early career uncertainty]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.107-113>

- 112 -

tapasztalatukra vezethető vissza, vagyis nehézségekbe ütközik a munkanélküli segélyhez való hozzáférés jogosultsági feltételeinek teljesítése, mivel ezek a rendszerek még mindig túlnyomórészt az ún. standard foglalkoztatásra épülnek.

A kölcsönös szakpolitikai tanulás főbb akadályai az EU-ban

A foglalkoztatáspolitikai és a munkaügyi intézményrendszerek tanulási folyamatát számos tényező hátráltatja az EU-ban. A kötet szerzői következő főbb akadályokat azonosították:

1. Töredezett, gyakran a különböző igazgatási szintek közötti átfedő kompetenciák nehezítik a régiók közötti és más szereplőkkel való következetes együttműködést, ami lassítja az innováció elterjedését (Belgiumban és Spanyolországban);
2. túlközpontosított közigazgatási struktúrák,
3. a szétagolt, projektalapú megoldások dominanciája, és az ilyen megoldások átalakításának képtelensége. Projektek hosszú távú fenntartható politikává való átalakítása nem megoldott (Görögországban és Törökországban);
4. és politikai kultúra és értékek (pl. erős liberális hagyományok az Egyesült Királyságban) és a pártpolitikai célszerűség (pl. Szlovákiában), amelyek nem kedveznek a szisztematikus és koordinált információáramlásnak a magas szintű (stratégiai) politikai döntéshozatalban.

Újra kellene gondolni a munkanélküliek ellátását

Tekintettel arra, hogy a munkaerőpiacokat egyre inkább az jellemzi, hogy a munkavállalók meglehetősen gyakran váltogatják munkahelyeiket, és közben előfordulhatnak munkanélküli időszakok, a munkahelyek jellemzőinek elemzése alapján fontos újragondolni (vagy kiegészíteni) a foglalkoztatási biztonság és foglalkoztatási minőség fogalmait.

A foglalkoztatás minőségének meghatározása négy dimenziót foglal magában:

- a foglalkoztatás biztonságát,
- a jövedelem biztonságát,
- a jövedelemszerzés (álláskeresés) sikerességét
- és a sikeres állástalálást, a megfelelő, kongruens keretek között. A végzettség és a foglalkozás közötti sikeres kapcsolat, amelynek alapját például az elmúlt két éves időszakra vonatkozó adatok elemzése adhatja.

A kötet a fenti áttekintésen felül is még számos érdekességet tartogat a foglalkoztatáspolitikai intézkedéseket szakmai kritikával szemlélő olvasó számára és számos olyan javaslattal szolgál, amelyeket egyes nemzeti foglalkoztatáspolitikák alakításakor érdemes lehet figyelembe venni, legalábbis vizsgálni. Ezek az adatokkal alátámasztott vélemények segíti egy szakterület fejlődését.

Opuscula Theologica et Scientifica 2026 4(1): 107-113.

A Wesley János Lelkészképző Főiskola Tudományos Közleményei

[Scientific Journal of John Wesley Theological College]

<https://opuscula.wjlf.hu> • ISSN 2939-8398 (Online)

Borbély-Pecze M.: Korai pályabizonytalanság - [Early career uncertainty]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.107-113>

- 113 -

IRODALOMJEGYZÉK

- [1.] Boeri, Tito and Jimeno, J. F. (2015): The Unbearable Divergence of Unemployment in Europe. – Banco de Espana Working Paper No. 1534.
<https://doi.org/10.2139/ssrn.2695323>
- [2.] Brzinsky-Fay, C. (2007): Lost in Transition? Labour Market Entry Sequences of School Leavers in Europe. – European Sociological Review 23 (4): 409–22.
- [3.] O'Reilly, J. (et al.). (2015): Five Characteristics of Youth Unemployment in Europe: Flexibility, Education, Migration, Family Legacies, and EU Policy. – Sage Open, 5(1). <https://doi.org/10.1177/2158244015574962>
- [4.] Pohl, A., and Walther, A. (2007): Activating the disadvantaged. Variations in addressing youth transitions across Europe. International Journal of Lifelong Education, 26(5): 533–553. <https://doi.org/10.1080/02601370701559631>

Absztrakt: A fiatalok munkaerőpiaci belépése egyre komplexebb és keservesebb, elhúzódó folyamattá válik a világban. A múlt század 70-es éveitől, a szovjet érdekszférában, így Magyarországon is, az 1980-as évek végéig jellemző azonnali elhelyezkedés lehetősége már a múlté. Jellemzőek a határozott idejű, alacsony szociális biztonságot jelentő foglalkoztatási formák. Olyan fogalmakkal van tele a szociológia irodalma, mint a NEET ráta, az iskola-munka átmenet STW bizonytalanságainak leírása. A Youth Labor in Transition című kötet azt vizsgálja, hogyan illeszkednek be a fiatalok a munka világába, milyen tényezők befolyásolják a munkakeresési stratégiákat, illetve milyen hatással van a munkahely elvesztése vagy a szülői házba való visszatérés a további életútjukra. A cikk EU7-es kutatási projekt eredményei kapcsán veszi sorra a teendőket.

APPENDIX

¹ O'Reilly, Jacqueline, and others (eds), Youth Labor in Transition: Inequalities, Mobility, and Policies in Europe (New York, 2018; online edn, Oxford Academic, 24 Jan. 2019), <https://doi.org/10.1093/oso/9780190864798.001.0001>, accessed 21 Feb. 2025.

² <https://m2.mtmt.hu/gui2/?type=authors&mode=browse&sel=10024710&view=dataSheet>

³ <https://m2.mtmt.hu/api/author/10027693>

